

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta – Katedra psychologie
Celetná 20, Praha 1

Posudek oponentky na diplomovou práci

Název práce: **Zkušenosti vysokoškolských studentů s arteterapií**

Autorka: **Bc. Adéla Jonášová**

Oponentka: Doc. Mgr. Kateřina Zábrodská, PhD.
Katedra psychologie
Filozofická fakulta UK

PŘÍNOS TÉMATU: Předložená diplomová práce se zaměřuje na využití arteterapie při podpoře duševního zdraví vysokoškolských studujících. Téma práce je aktuální a oborově relevantní.

CÍLEM PRÁCE bylo hlouběji porozumět zkušenostem vysokoškolských studujících s arteterapií a prostřednictvím kvalitativního výzkumu popsat jejich očekávání od této formy terapie a následně také subjektivně vnímané efekty.

FORMÁLNÍ STRÁNKA práce odpovídá ve většině aspektů požadavkům kladeným na diplomové práce. Práce je vhodně a logicky strukturována, text je čtivý. Citační norma APA je použita v textu správně, avšak v seznamu literatury jsou u mnoha citovaných zdrojů odchylky od APA normy v použití velkých a malých písmen.

TEORETICKÁ ČÁST práce je strukturovaná do tří kapitol, které se podrobně věnují především arteterapii a následně problematice duševního zdraví VŠ studujících. Ocenit lze velké množství citovaných studií zkoumajících efekty arteterapie na duševní zdraví obecně a u VŠ studujících specificky. Doporučila bych nicméně více akcentovat nové studie z posledních 3-5 let, při přehledu efektů arteterapie by aktuálnější zdroje měly být upřednostněny. V některých částech textu není optimální práce s citacemi: citace nejsou uvedeny přímo u převzaté informace, ale až souhrnně na konci odstavců, takže není dostatečně zřejmé, ze kterých zdrojů byly konkrétní informace převzaty, některé zdroje se navíc dosti opakují (např. Liebmann, 2004; Waller, 2015). Vzhledem k zaměření práce na duševní zdraví by bylo vhodné zařadit do teoretické části také kapitolu zaměřující se na současné teorie psychologického well-being (Carol Ryff, Deci & Ryan, ad.), ev. stresu – tato témata v práci postrádám, jejich doplnění by práci dodalo hlubší teoretický rozměr.

EMPIRICKÁ ČÁST si kladla za cíl porozumět zkušenostem VŠ studujících s arteterapií, a to jak jejich očekáváním, tak následným zkušenostem. V souladu s tímto cílem byl vhodně zvolen kvalitativní design, který autorka zvládla, byť s menšími limity. Kladem výzkumu je zejména provedení interview ve 2 časových bodech: krátce po zahájení arteterapie a po jejím ukončení. Naopak limitem je stručnost rozhovorů, které byly na standardy kvalitativního výzkumu dosti krátké (v průměru 19 a 30 minut) – je otázka, zda rozhovory šly dostatečně do hloubky. Bylo by vhodné přiložit scénář interview a více zdůvodnit jeho strukturu. Terminologická poznámka:

„Měřicí nástroje“ není vhodný název pro popis kvalitativní metody interview (v interview se nic neměří), vhodný je např. název „Metody sběru dat“. Analýza dat je provedena pečlivě, nicméně je spíše pragmaticky pojatá: jedná se o sumarizaci témat objevujících se v interview, spíše než o jejich detailnější analýzu. Ve výsledcích jsou citovány nadměrně dlouhé úseky interview, analýza má tak podobu převyprávění obsahu interview, spíše než kritického rozboru s interpretačním přesahem. Což není nutně špatně, ale kvalitativní analýza má hlubší potenciál, který zde není zcela využit. Diskuse je obsahově v pořádku, autorka v ní diskutuje identifikovaná témata a porovnává svá zjištění s výsledky relevantních výzkumů. Limitem jsou občasné nadměrné generalizace a opomíjení subjektivní povahy výzkumu. Příkladem je věta: „Účast v arteterapeutické skupině vedla k uměleckému a profesnímu rozvoji a seberozvoji účastníků.“ (str. 73). Takové tvrzení nelze z práce vyvodit, jelikož nebyla zkoumána kauzalita a nebyl předložen žádný důkaz, že participanti/ky po absolvování arteterapie skutečně pokročili na vyšší úroveň z hlediska svého uměleckého nebo osobního rozvoje. Lze pouze konstatovat, že subjektivně vnímali zlepšení v těchto oblastech, ale je možné, že se jednalo subjektivní zkreslení.

SOUHRNEM hodnotím předloženou diplomovou práci jako pečlivě a poměrně kvalitně zpracovanou. Práce má řadu pozitivní aspektů, včetně zajímavého tématu, rozsáhlé rešerše literatury a opakovaného interview, zahrnuje však i limity popsané výše.

U obhajoby by mohly být diskutovány následující otázky:

1) Na str. 37 uvádíte, že „Výzkum operoval s pravidlem, že v případě, že se témata v rozhovorech opakují, bylo dosaženo dostatečně velkého vzorku respondentů (Boyce & Neale, 2006).“ Toto vyjádření je zavádějící, nepřesné. Zřejmě zde narážíte na pojem „saturace vzorku“, ten je však definován odlišně. Ostatně témata se v rozhovorech mohou opakovat již po druhém či třetím interview, těžko bychom však mohli říci, že tři interview stačí... (s výjimkou IPA). Jak je tedy správně definována saturace vzorku v kvalitativním výzkumu? A bylo jí v případě Vašeho výzkumu skutečně dosaženo?

2) Vaše práce byla zaměřena na subjektivní vnímání arteterapie. Pokud byste chtěla skutečně ověřit kauzální vliv arteterapie na umělecký a osobní rozvoj studujících, jaký výzkumný design byste navrhla? Prosím, popište.

Předloženou práci hodnotím známkou **velmi dobře** a **doporučuji ji k obhajobě**.

V Praze, 23.8.2023

doc. Mgr. Kateřina Zábrodská, Ph.D.